

14. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004. (Дата звернення 27.11.2018 р.).

15. Ященко С.О. Підстави і принципи встановлення кримінальної відповідальності за умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості. *Наше право*. 2016. № 1. С. 120-128.

16. Шаблистий В.В., Галемін О.А. Кримінальна відповідальність за хуліганство, пов'язане з опором особам, наділеним владними повноваженнями під час виконання службових обов'язків чи іншим громадянам, що припиняли хуліганські дії: монографія / за заг. ред. д.ю.н., доц. В.В. Шаблистого. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 164 с.

17. Пацеля Г.А. Соціальна обумовленість встановлення кримінальної відповідальності за ухилення від повернення виручки в іноземній валюті. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 4. С. 177-180.

Надійшла до редакції 16.12.2018

SUMMARY

Kolomiets V.Yu. Social condition of criminal responsibility for encroachment on bodily integrity. The social conditionality of the criminal responsibility for encroachment on bodily integrity as a crime against life and health of a person was established (Articles 121-125, 128 of the Criminal Code of Ukraine).

The emphasis is placed on the fact that one of the main tasks of the state in the field of criminal law protection of human rights is the protection of her life and health. The Constitution of Ukraine in Art. 3 proclaimed that a person, her life and health, honor and dignity, inviolability and security are recognized in Ukraine as the highest social value. The prohibition of causing bodily harm is an extremely important matter of the modern social legal, European democratic state. Health is a natural benefit and value of a person that is transmitted to it genetically and belongs to the most important object of criminal law protection.

It is proved that the act of causing bodily harm is socially dangerous, typical and sufficiently widespread, has a certain dynamics, needs influence by criminal-law measures, the system of criminal justice in counteracting this act has the appropriate opportunities and material resources, the positive consequences of its criminalization are clearly overwhelming negative, at many stages of development, this act was criminalized, and such punishment was supported by society.

It was stated that the act of causing bodily harm was condemned in society and punished with the help of criminal-law measures from ancient times. Penalties for the above-mentioned crimes were foreseen even in "Rusaya Pravda" - one of the most ancient legal acts, which extended its effect to most of modern Ukraine, which, in essence, is the cultural successor of Kievan Rus. Moreover, the level of elaboration of this issue already at that time suggests that the specified socially dangerous act was punishable at the earlier stages of development of Ukrainian lands. The above shows how the existence of ancient historical traditions of criminalization of the act in the form of causing bodily injuries, and the approval of such a criminalization by society.

Keywords: *person, health, physical integrity, bodily harm, crime, crime, criminalization.*

УДК 343.353

Мартиненко В.О. ©

аспірант

(Національна академія внутрішніх справ)

DOI: 10.31733/2078-3566-2018-4-115-120

СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОВЖИВАННЮ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ У ВІТЧИЗНЯНІЙ НАУЦІ

Встановлено стан дослідження проблеми запобігання зловживанню владою або службовим становищем у вітчизняній науці. Доведено, що на сьогодні відсутні кримінологічні дослідження означеної проблеми, основну увагу приділено виключно проблемам матеріального кримінального права.

Ключові слова: *особа злочинця, службова злочинність, зловживання владою або службовим становищем, істотна шкода, неправомірна вигода, запобігання злочинам, випадкове законотворення.*

© Мартиненко В.О., 2018

Постановка проблеми. Однією з гарантій успішного функціонування держави і громадянського суспільства є створення належних умов для ефективної діяльності державного апарату, апарату органів місцевого самоврядування та підприємств, установ й організацій незалежно від форми власності. Результативність такої діяльності в Україні на сучасному етапі істотно знижена під впливом негативних політичних, економічних, правових та інших змін, а також високого рівня злочинності. Вагомою ланкою з-поміж зазначених факторів є зловживання службовими особами наданою їм владою або службовим становищем. Так, за офіційними даними Державної судової адміністрації України, протягом 2013–2017 років за вчинення злочину, передбаченого ст. 364 КК України, засуджено 518 осіб, майже 70 % з яких становлять державні службовці. Враховуючи надважливе значення мінімізації таких небезпечних проявів з боку осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування, розробка нових підходів до запобігання зловживанню державними службовцями наданою їм владою або службовим становищем виглядає актуальним та своєчасним завданням як для науковців, так і для правозастосовників.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Різні аспекти проблем кримінальної відповідальності та запобігання зловживанню владою або службовим становищем було розглянуто у працях таких учених: П. П. Андрушко, Л.П. Брич, В.В. Голіна, Н.О. Гуторова, О.О. Дудоров, Г.М. Зеленов, В.П. Коваленко, М.І. Мельник, А.А. Музика, В.О. Навроцький, Ю.О. Науменко, В.Я. Тацій, В.В. Сташич, В.Б. Харченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий та ін.

На монографічному рівні проблеми кримінальної відповідальності за зловживання владою або службовим становищем досліджено у кандидатській дисертації В.Г. Хашева (м. Дніпропетровськ, 2007 р.); проблеми кримінальної відповідальності за зловживання владою або службовим становищем працівником правоохоронного органу – В.П. Коваленка (м. Львів, 2009 р.); Л.Т. Головійчук протягом 2012–2017 років опублікувала цикл статей про запобігання зловживання владою або службовим становищем працівниками митниці; існує також ціла низка статей з кримінального права, в яких в тій чи іншій мірі описуються проблеми відповідальності за службові злочини в цілому та зловживання владою або службовим становищем зокрема.

Враховуючи значні зміни законодавства та нові соціально-економічні реалії існування нашої держави, запобігання зловживанню владою або службовим становищем, як об'єкт саме кримінологічного дослідження, є фактично малодослідженою проблемою.

Метою статті є встановлення стану дослідження проблеми запобігання зловживанню владою або службовим становищем у вітчизняній науці (фактично огляд літератури за темою).

Виклад основного матеріалу. У 2015 р. органами внутрішніх справ було обліковано 2238 (+13,3 % порівняно з 2014 р.) кримінальних правопорушень з ознаками, визначеними ст. 364 КК України. У 2016 р. обліковано 2331 кримінальне правопорушення (+4,2 % порівняно з 2015 р.), кваліфікованих як зловживання владою або службовим становищем. Цікаво, що з них кваліфікований склад (ч. 2 ст. 364 КК України) було обліковано у 981 випадку. Викликають інтерес також статистичні відомості про ті кримінальні правопорушення, в яких особам вручено повідомлення про підозру, тому що, наприклад, у 2016 р. їх було лише 93. Це свідчить про низький рівень розкриття цих злочинів – менше 4 %. Звідси актуальним на цей час є вивчення основних закономірностей тенденцій зловживання владою або службовим становищем, аналіз сучасних детермінант їх вчинення, виявлення нових ознак особи злочинця, яка їх вчиняє, а також розроблення якісно нової та ефективної системи заходів запобігання цим злочинам [1].

Дійсно, кількість виявлених злочинів, передбачених ст. 364 КК України, встановлення осіб, які їх вчинили (нормативне розкриття злочину, яким вважається вручення повідомлення про підозру), та кількість засуджених явно дисонують у бік щорічного зменшення, від тисяч злочинів та сотень злочинців та декількох десятків.

Всі ми розуміємо, що зловживання владою або службовим становищем насправді нікуди не зникло, просто диспозиція ст. 364 КК України зазнала таких змін, що правоохоронні органи позбавленні можливості запобігати службовим зловживанням з боку в першу чергу державних службовців. Тут навіть важко вести мову якусь латентність, оскільки прояви таких по факту корупційних злочинів усім відомі, проте нормативно такими не являються. Про причини та наслідки такої законотворчості якраз і піде мова.

У площині матеріального кримінального права слід розуміти, що, з одного боку,

зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України) має ознаки корупційного правопорушення й належить до корупційних злочинів, зокрема й міжнародних, а з іншого – є злочином у сфері службової діяльності. Це підтверджується і ч. 5 ст. 65 «Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення» Розділу XI «Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків» Закону України від 14.10.2014 №1700-VII «Про запобігання корупції», де вказано, що особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні нею злочину у сфері службової діяльності, підлягає відстороненню від виконання повноважень на посаді в порядку, визначеному законом. Неоднозначність же такого тлумачення потребує законодавчого врегулювання та, на наш погляд, виділення корупційних злочинів у окремий розділ КК України [2, с. 143].

Питання наслідків виникає, коли йдеться про матеріальний склад злочину. Це такі злочини, де наслідки передбачено в диспозиції статті Особливої частини КК України. У зв'язку з набранням чинності Законом України від 13 травня 2014 року № 1261-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» [3] виклад пунктів 3 та 4 примітки до статті 364 КК України зазнав суттєвих змін. Постає питання про наукову обґрунтованість та практичну доцільність указаних змін. Уже не використовується в нормативних визначеннях істотної шкоди й тяжких наслідків сполучник «якщо» і тому чинна редакція цього положення охоплює лише матеріальну майнову шкоду. Сполучник «якщо» указував на можливість заподіяння істотної шкоди у вигляді, відмінному від матеріальної майнової шкоди (наприклад, раніше тяжкі наслідки – «якщо вони полягають у завданні матеріальних збитків, вважаються такі наслідки, які у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують...»; тепер – «такі наслідки, які у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують ...»). Вилученням законодавцем з тексту примітки застереження щодо іншого, окрім вартісного обчислення розміру істотної шкоди та тяжких наслідків, та набранням чинності вказаного закону відбулася часткова декриміналізація відповідних діянь через унесення змін не в диспозицію статті, а в примітку [4, с. 108–109].

Зміни у законодавстві дійсно частково декриміналізували злочин, передбачений ст. 367 КК України (також ст.ст. 364 та 365), а тому суд має застосовувати законодавство, не допускаючи розширеного тлумачення кримінального закону в напрямі посилення кримінальної відповідальності. Разом із тим таке рішення не є безперечним, оскільки є підстави стверджувати, що завдання шкоди нематеріального характеру при вчиненні службової недбалості є суспільно небезпечним, відповідає іншим критеріям криміналізації [5, с. 210].

Як бачимо, проблема відсутності кількісних показників по застосуванню ст. 364 КК України пов'язана із змінами кримінального закону, який тепер по факту дуже важко застосувати. Враховуючи усі показники обрахування 1 одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян (далі – н.м.д.г.) для кваліфікації злочинів, у 2018 році істотна шкода для застосування ст. 364 КК України становить 88 тис. 100 грн. Ситуація граничить із абсурдом.

Вважаємо, що в таких випадках слід вести мову про злочин у кримінологічному сенсі, який Д.А. Шестаков визначає як винне діяння, що представляє для суспільства значну небезпеку, безвідносно до визнання його як такого законом [6, с. 99]. Саме на цій основі слід розробляти заходи запобігання тим явищам, які через випадкову законотворчість перестали бути злочинами. Але не все так просто, думки науковців з цього приводу різняться.

Так, істотною шкодою й тяжкими наслідками в статтях 364, 364-1, 365, 365-2, 367 КК України є матеріальна шкода, яка досягла відповідного кримінально караного розміру, визначеного у кримінальному законі, та будь-яка за характером шкода, якщо вона піддається грошовій оцінці й відповідно до такої оцінки досягла встановленого розміру. Аргументами на користь даної позиції є такі:

– такої позиції дотримується Верховний Суд України, а, згідно з частиною 1 статті 458 Кримінального процесуального кодексу України, висновок Верховного Суду України щодо застосування норми права, викладений у його постанові, прийнятій за результатами розгляду справи з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини 1 статті 445 цього Кодексу, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності відповідну норму права, і для всіх судів загальної юрисдикції,

які зобов'язані привести свою судову практику у відповідність до судових рішень Верховного Суду України;

– кримінальне право регулює суспільні відносини імперативним методом, тому ми не можемо довільно тлумачити поняття, чіткі дефініції яких містяться в тексті кримінального закону;

– відповідно до частини 4 статті 3 КК України, застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією заборонено, тому ми не можемо підходити до розуміння понять «істотна шкода» й «тяжкі наслідки» в статтях 364, 364-1, 365, 365-2, 367 КК України за аналогією з іншими статтями кримінального закону;

– згідно зі статтею 62 Конституції України, усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь, тому поширювальне тлумачення не є прийнятним;

– в Україні діє принцип верховенства права, складником якого є принцип правової визначеності, а довільне тлумачення понять «істотна шкода» й «тяжкі наслідки» суперечить цьому принципі, крім того, чітка дефініція понять «істотна шкода» й «тяжкі наслідки» обмежує розсуд суду та суб'єктивне тлумачення оцінних понять [7, с. 169].

На неприпустимість розуміння істотної шкоди та тяжких наслідків, виходячи виключно із заподіяння особі відповідної майнової (матеріальної) шкоди та застосування положень абз. 2 п. 1 Закону України від 13 травня 2014 р. щодо нової редакції пп. 3 і 4 примітки до ст. 364 КК, вказує і чинна редакція п. 2 примітки до ст. 425 КК. Законодавцем визначено, що у статтях 425 та 426 КК істотною шкодою, якщо вона полягає в завданні матеріальних збитків, вважається така шкода, яка в 250 і більше разів перевищує н.м.д.г., а тяжкими наслідками за тієї самої умови вважається шкода, яка у 500 і більше разів перевищує н.м.д.г. Встановлюючи підстави кримінальної відповідальності за однорідні суспільно небезпечні діяння, що вчиняються військовою службовою особою, законодавець не відмовився від визначення істотної шкоди та тяжких наслідків залежно від наслідків як матеріального, так і нематеріального характеру. Чинна на сьогодні редакція пп. 3 і 4 примітки до ст. 364 КК є «свідченням недосконалої законодавчої конструкції та результатом кустарної законотворчої роботи» [8, с. 174–175].

Наслідки законодавчих змін від 13 травня 2014 р. істотно звужують сферу застосування статей 364–367 КК України. Незрозумілою стає кримінально-правова оцінка, наприклад, невиконання службовою особою своїх обов'язків через несумлінне ставлення до них, що потягнуло заподіяння шкоди життю або здоров'ю потерпілого. Якщо раніше такі випадки однозначно могли бути кваліфіковані за ч. 2 ст. 367 КК, то тепер – однозначно ні. Що робити, якщо така службова недбалість не передбачена спеціальними нормами інших розділів Особливої частини КК, законодавець не пояснює. Суспільно небезпечні діяння опиняються поза сферою дії КК, є фактично декриміналізованими [9, с. 102].

Зміни, внесені Законом від 13 травня 2014 р., призвели до декриміналізації суспільно небезпечних діянь у сфері службової діяльності. Це не лише суперечить завданням боротьби з корупцією, а й заподіяння шкоди нематеріального характеру означає відсутність складів злочинів, передбачених статтями 364¹, 365, 365², 366 і 367 КК [10, с. 12].

Як бачимо, тут виникає проблема розширеного чи буквального розуміння закону, врахування не тільки духу, а й букви закону. Одні вчені заперечують очевидне – часткову декриміналізацію службових злочинів шляхом зміни примітки до статті кримінального закону. Очевидним є те, що наш досвід є унікальним, аналогів у світі йому просто не існує.

К.П. Задоя зазначає, що істотна шкода та тяжкі наслідки, як ознаки складів злочинів у сфері службової діяльності, полягають виключно у шкоді майнового характеру, а якщо поряд із майновою шкодою спричинено шкоду життю або здоров'ю людини, остання потребує додаткової кваліфікації за відповідними статтями КК [11, с. 32–35].

В.О. Навроцький ще у 2015 році зазначив, що істотна шкода та тяжкі наслідки, як ознаки складів відповідних злочинів у сфері службової діяльності, повинні досягати певного розміру, який вимірюється у грошових одиницях. Безперечно, така шкода (наслідки) піддається грошовому виміру тоді, коли вона має матеріальний (майновий) характер. Наслідки ж нематеріального характеру, пов'язані із заподіянням шкоди соціального, політичного, морального, організаційного та іншого характеру, не мають грошової оцінки. Відповідно, не можна визначити еквівалент такої шкоди в одиницях, кратних н.м.д.г. Щодо статей про злочини у сфері службової діяльності, на які поширюється роз'яснення поняття істотної шкоди та тяжких наслідків, не можна встановити зміст наслідків нематеріального

характеру, саму наявність таких наслідків у розумінні, що їм дає чинний КК України. Виятком може бути хіба що врахування похідних наслідків заподіяння: а) фізичної шкоди (витрати на лікування чи протезування потерпілої особи); б) порушення законних прав та інтересів громадян (витрати на відновлення таких прав, як виплати незаконно взятому під варту чи ув'язненому або незаконно звільненому з роботи чи навчання, відшкодування за невиконання судового рішення) [12, с. 35–36].

Якщо з додатковою кваліфікацією ще можна погодитися (і то за умови, що документально підтверджено відповідний розмір виключно матеріальних збитків), то методу обрахування похідних наслідків взагалі важко навіть уявити. Наприклад, лікування у закордонних медичних закладах – в Україні таке лікування умовно коштувало б менше певної суми, тоді як за кордоном може становити і мільйони гривень.

О.О. Дудоров та Г.М. Зеленов вважають, що суспільно небезпечні наслідки, що позначаються термінами «істотна шкода», «тяжкі наслідки», передусім визначаються майновими збитками (втрата власності на кошти чи майно, пошкодження чи знищення майна). Однак при цьому не слід виключати таких наслідків, як порушення прав і законних інтересів громадян. На сьогодні немайна шкода досить часто має умовний характер та в ряді випадків може одержати майновий еквівалент або, інакше кажучи, грошову оцінку (наприклад, шкода здоров'ю може обчислюватися грошима, потрібними для його відновлення); у примітках статей Особливої частини КК України розміщується лише певна частина гіпотези чи диспозиції тієї чи іншої кримінально-правової норми» [13, с. 76].

Висновки. Таким чином, слід погодитися із В.В. Шаблістим стосовно того, що постійно оновлювана політика у сфері боротьби з корупцією призвела до декриміналізації значної частини злочинів у сфері службової діяльності, що можна схарактеризувати крилатим висловом М.І. Бажанова як «дрімуче юридичне невігластво». Як можна виміряти матеріально, наприклад, кількогодінне тримання підозрюваного прикутим до батареї у приміщенні відділу поліції мінімум на 80 тис. грн? Як виміряти у грошовому еквіваленті мінімум на 80 тис. грн втрачені матеріали по кримінальному провадженню? Відповідь одна – ніяк, тепер це не заборонено, це не злочини. На жаль, таких прикладів можна наводити безліч. Тут навіть принцип верховенства права не допоможе. Безглузді зміни та доповнення до КК України не піддаються жодному поясненню, а тому згадані примітки до ст. 364 КК України потребують однозначних змін [14, с. 290].

Отже, зловживання владою або службовим становищем залишається винним діянням, що представляє для суспільства значну небезпеку, безвідносно до визнання його як такого законом. На підставі цього ми констатуємо факт відсутності кримінологічних досліджень означеної проблеми, основна увага приділена виключно проблемам матеріального кримінального права. У свою чергу, надалі нами буде зосереджено увагу на вивченні основних закономірностей тенденцій зловживання владою або службовим становищем, аналізі сучасних детермінант їх вчинення, виявленні нових ознак особи злочинця, яка їх вчиняє, а також розробленні якісно нової та ефективної системи заходів запобігання цим злочинам навіть при невизнанні їх такими чинним КК України.

Бібліографічні посилання

1. Левченко Ю.О. Особливості кримінологічної характеристики зловживання владою або службовим становищем. URL: <http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/1.pdf>.
2. Політова А.С. Зловживання владою або службовим становищем: корупційний злочин чи злочин у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2017. Вип. 2. С. 136-145.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України: Закон України від 13.05.2014 № 1261-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1261-18>. (Дата звернення 26.09.2018 р.)
4. Крайник Г.С., Дунаєва Т.Є. Визначення тяжких наслідків та істотної шкоди у розділі XVII Особливої частини Кримінального кодексу України. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2017. Вип. 2. С. 108-116.
5. Рак С.В. Істотна шкода як ознака об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 367 КК України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2016. Вип. 32. С. 202-217.
6. Шестаков Д.А. Криминология: преступность как свойство общества. Краткий курс. СПб.: Санкт-Петербургский государственный университет, Изд-во «Лань», 2001. 264 с.
7. Яциніна М.-М. Об'єкт зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями за КК України. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2015. Вип. 62. С. 184–191.

8. Харченко В.Б. Визначення істотної шкоди та тяжких наслідків за новою редакцією примітки до ст. 364 КК України. *Форум права*. 2015. № 2. С. 169–176. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2015_2_30.pdf. (Дата звернення 26.09.2018 р.).

9. Марін О.К. Потенційні проблеми застосування норм про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. *Забезпечення єдності судової практики у кримінальних справах у контексті подій 2013–2014 років в Україні*: матеріали Міжнародного симпозиуму (24–25 жовтня 2014 року, м. Львів). Київ: ВАІТЕ, 2014. С. 98–102.

10. Антипов В.В. Щодо «випадкової декриміналізації» злочинів у сфері службової діяльності. *Новітні кримінально-правові дослідження – 2015*: зб. наук. пр. / відп. ред. О.В. Козаченко. Миколаїв: Іліон, 2015. С. 9–13. URL: http://www.nikolaevonua.org.ua/Sbornik_2015.pdf. (Дата звернення 26.09.2018 р.).

11. Судова практика в справах про злочини в сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: окремі тенденції, проблеми та перспективи вдосконалення / за ред. К.П. Задю. Київ: Аграр Медіа Груп, 2014. 135 с.

12. Навроцький В.О. Кримінально-правове значення зміни законодавчої характеристики наслідків злочинів у сфері службової. *Кримінальне право: традиції та новачі*: матеріали Міжнародного круглого столу, присв. 90-літтю з дня народж. видат. вченого, Героя України, акад. В. В. Сташиса (Полтава – Харків, 9–10 лип. 2015 р.). Полтава; Харків: [б. в.], 2015. С. 34–37.

13. Дудоров О., Зеленов Г. Істотна шкода і тяжкі наслідки як ознаки складів злочинів у сфері службової діяльності: проблеми тлумачення кримінального закону. *Право України*. 2015. № 12. С. 69–81.

14. Шаблистий В.В. Безвідповідальні зловживання та перевищення влади, службова недбалість: що далі? *Часопис Київського університету права*. 2017/1. С. 287–291.

Надійшла до редакції 27.09.2018

SUMMARY

Martynenko V.O. State of research issues to prevent abuse of power or position in domestic science. The state of research of the problem of preventing abuse of power or official position in the national science is established. It is proved that today there are no criminological researches of the mentioned problem, the main attention is devoted exclusively to the problems of material criminal law.

In particular, it was stated that one of the guarantees of the successful functioning of the state and civil society is the creation of appropriate conditions for the effective functioning of the state apparatus, the apparatus of local self-government and enterprises, institutions and organizations, regardless of the form of ownership. The effectiveness of such activities in Ukraine at the present stage is greatly reduced by the impact of negative political, economic, legal and other changes, as well as a high level of crime. A significant link among these factors is the abuse of authority by the authorities or office. Thus, according to official data of the State Judicial Administration of Ukraine, during 2013–2017, for the commission of an offense under Art. 364 of the Criminal Code of Ukraine, 518 people were convicted, of which almost 70% are civil servants. Taking into account the overriding importance of minimizing such dangerous manifestations on the part of persons authorized to perform functions of the state or bodies of local self-government, the development of new approaches to preventing the abuse of state officials by the authorities or office they consider is an urgent and timely task for both academics and law enforcers.

The emphasis is placed on the fact that abuse of power or official position remains a guilty act representing a significant danger to society, regardless of the recognition of it as such a law. It is necessary to study the basic patterns of abuse of power or official position, to analyze the current determinants of their commission, to identify new features of the perpetrator's personality, and to develop a qualitatively new and effective system of measures to prevent these crimes, even if they are not recognized by such a valid Criminal Code of Ukraine.

Keywords: *offender's personality, service crime, abuse of power or service status, significant harm, unlawful profit, crime prevention, accidental regulation.*